

<http://www.vogeltrekstation.nl/winkel/dvd-symposium-100-jaar-vogels-ringen>. Ook bestaat de mogelijkheid om de DVD op te halen tijdens de ringersdag op 10 december a.s. Geef dit dan a.u.b. aan in het veld 'opmerkingen bij deze bestelling' en kies bij verzendkosten voor 'zelf ophalen'. U betaalt dan geen verzendkosten.

Gijs van Tol, gijsvantol@yahoo.com

Geciteerd uit Ringersnet

Gijs van Tol

Naast OHV is Ringersnet een belangrijk medium voor de communicatie tussen ringers (HULDE aan de webmasters!). Naast een snelle uitwisseling van feiten en meningen is Ringersnet soms ook de basis voor gedegen studies, zoals bijvoorbeeld over de mezentrek.

Het is niet de bedoeling om alle informatie-uitwisseling op Ringersnet samen te vatten voor OHV. Toch zijn er zo nu en dan discussies waarvan je denkt: "Hé, dat is misschien wel interessant om dit later nog eens terug te lezen". Dit maal enkele verschillende 'krenten' van 'Ringersnet'.

dode vogels

In juli meldden Rinse van der Vliet en Trinus Haitjema een belangwekkend onderzoek over het risico van verwonding en sterfte van vogels door het vangen met mistnetten. Dit onderzoek is uitgevoerd door acht Amerikaanse onderzoekers van zes verschillende universiteiten en instituten. Bij het onderzoek, dat vooral zangvogels omvatte, waren 22 ringgroepen in de VS en Canada betrokken. Het is daarmee het eerste uitgebreide onderzoek naar de risico's van het vangen met mistnetten. Het volledige verslag van het onderzoek is na te lezen op <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.2041-210X.2011.00123.x/pdf>

Uit de resultaten blijkt dat sterfte en verwondingen meestal minder dan 1 procent van de vogels treft, althans bij ringstations met veel ervaring. Er is wel verschil tussen soorten, waarbij de grotere soorten meer risico lopen op gebroken of beschadigde poten, terwijl kleinere vogels meer gevoelig zijn voor stress, verwondingen doordat ze erg verward zitten in het net of beschadiging van de vleugels.

Het vastleggen van deze incidenten is niet alleen van belang om risico's zo veel mogelijk te beperken, maar ook van wetenschappelijk belang,

o.a. bij mark- recapture studies zoals bv CES om eventuele 'ruis' te beperken. Volgens Trinus Haitjema is Denemarken het enige land in Europa waar ringers verplicht zijn om via een formulier melding te maken van vogels die tijdens het vangen/ringen zijn doodgegaan.

De onderzoekers benadrukken verder het belang van een goede training van de ringers en goede protocollen om verwonding en sterfte te voorkomen, en eventuele stress tijdig te signaleren.

Naar aanleiding van dit artikel attenderen Marc van Leeuwen en Klaas van Dijk op het Dutch Wildlife Health Centre (<http://www.dwhc.nl>), dat dode vogels onderzoekt op mogelijke ziektes, parasieten etc.

niet meer ringen?

Op Ringersnet kwam een stukje uit de Volkskrant aan de orde, dat kennelijk was geïnspireerd door het hiervoor genoemde onderzoek. Daarin stelt een 'vogelvriend' dat we na 100 jaar ringonderzoek maar moeten stoppen met ringen; we hebben inmiddels wel genoeg kennis en de sterfte en stress van de vogels bij het vangen en ringen is dus niet meer verantwoord. Bovendien, zo stelt hij, zijn ringers een belangrijke bron van besmetting van vogels met het geel (*Trichomonas*) en een belangrijke vector bij de verspreiding van vogelpest.

Helaas bevat het verhaal diverse halve waarheden. Zo blijkt dat we vaak nog veel te weinig weten van trekgedrag, reproductie en sterfte om een effectieve bescherming van vogels te kunnen garanderen (zie de voorbeelden op het symposium). En bij vogelziekten onderstreept Dr. Robinson van de BTO in 'British Birds' juist het belang van ringonderzoek, dat cruciale informatie levert over de virulentie en de verspreiding van de ziekte.

De directeur van het NIOO en de voorzitter van de Ringersvereniging hebben in een reactie de wat ongenueanceerde uitlatingen recht gezet. Toch blijft het jammer, want het ringwerk is onnodig in een kwaad daglicht gesteld (*zijn er daarom misschien de laatste tijd weer diverse meldingen van doorgesneden mistnetten?*). Gelukkig komt er nog een uitvoeriger artikel in de Volkskrant om een breder publiek te informeren over het belang van ringen bij het onderzoek aan en de bescherming van vogels.

Vangen en (traditioneel) ringen

De toepassing van moderne middelen komen met de regelmaat van de klok op 'Ringersnet' aan de orde. Voorbeelden zijn o.a. een melding van een gezenderde koekoek uit Groot-Brittannië in Nederland, zwaluwen die met geolocators worden uitgerust en kiekendieven en rosse grutto's met zenders die spectaculaire resultaten opleveren.

Te midden van dit geweld viel een klein bericht op van Norbert Roothaert uit België. In het kader van project 'Acrola' wordt daar op drie plaatsen via een vast protocol – geen nachtgeluid, alleen vanaf één uur voor zonsopgang het geluid van waterrietzanger- gevangen. Resultaat na de eerste dag: 4 waterrietzangers. Dat lijkt me (naast natuurlijk de ervaringen met het vangen van rallen en kwartels) een mooi voorbeeld van hoe systematisch ringen meer inzicht kan geven in het voorkomen van vooral nachttrekkers.

Opvallend waren de talrijke vangsten van draaihalzen, met als absolute topper een foto van maar liefst 4 draaihalzen die op één dag in de Ooijpolders waren gevangen.

Rietgorzen werden eind september/ begin oktober plaatselijk in duidelijk hogere aantallen gevangen dan in andere jaren. Zo meldt Arend Timmerman: "Zaterdag 1 oktober vingen we voor ons doen uitzonderlijk veel rietgorzen aan de oever van het Bergumermeer vlakbij Drachten. Daar waren 4 eerder in 2010 en 2011 door ons geringde vogels bij en 3 vogels die in 2007, 2010 en 2011 door onze collega's aan de andere kant van het meer waren geringd". Arend vermoedt dat er een plotseling gunstige situatie was ontstaan voor rietgorzen om uit hun broedgebied te vertrekken.

Ook aan de oever van het Tjeukemeer (Jan de Jong, 46 stuks), Zwarte Meer (Symen Deuzeman, 83 stuks) en Almere (Ton Eggenhuizen, 37 stuks) werd op 1 oktober goed gevangen, terwijl ook de aantallen bij Elburg op 30 september en 3 oktober er mochten wezen (Bennie van den Brink, resp. 40 en 33 stuks).

Zowel Symen Deuzeman als Ton Eggenhuizen melden dat rietgorzen vooral in september en begin oktober goed op geluid reageren. Doe er uw voordeel mee!

Soms kom je op 'Ringersnet' merkwaardige berichten tegen, zoals over 'tongspitten' bij veldleeuweriken. Dat blijkt echter geen barbaars gebruik, maar een bericht van Arne Hegemann, die vraagt of er lezers zijn die publicaties kennen over

tongvlekken (of tongstippen of tongspots). Hij bevestigt ook nog eens (zie ook OHV 119, pag. 17) dat de tongvlekken bij veldleeuweriken volgens hem geen bruikbaar kenmerk zijn om de leeftijd te bepalen.

Gijs van Tol, gijsvantol@yahoo.com

Noot redactie:

Vogeltrekstation is bezig met een formulier voor het melden van dode vogels tijdens ringwerk, geïnspireerd door het Deense formulier waar in de rubriek over wordt gesproken, en in samenspraak met het DWHC. Het formulier zal binnenkort beschikbaar komen op de website van Vogeltrekstation.

Terugmeldingen 2011-3

Henk van der Jeugd

De hier vermelde terugmeldingen zijn vrijwel altijd ingezonden door de betreffende ringer of melder, en soms geselecteerd uit onze databank. Een fotokopie (of uw attendering via e-mail) van uw memorabele melding is altijd *van harte* welkom. Terugmeldingen van vogels met Nederlandse ringen en/of vogels gevonden in Nederland die om de één of andere reden bijzonder zijn. S.v.p. niet een vijf jaar oude Zilvermeeuw. Uw hulp voor deze rubriek wordt erg op prijs gesteld, omdat wij niet de gelegenheid hebben alle terugmeldingen stuk voor stuk te bezien.

Scholekster, *Haematopus ostralegus*, Arnhem 5427777

Deze scholekster werd geringd op 10 mei 2010 te Hatsum, Franeker (N53.18, E5.66) als broedvogel (> 3 kj) door Kees Oosterbeek. Naast een metalen ring kreeg de vogel ook twee kleurringen: links lime T, rechts zwart S. Vervolgens werd deze scholekster vier keer afgelezen en gefotografeerd bij Cádiz, in de zuidpunt van Spanje in het najaar van 2010. Ook in oktober 2011 werd de vogel daar weer gezien. Van de in Nederland geringde scholeksters is er maar een handje vol meldingen uit Zuid-Spanje of zuidelijker. De meeste vogels blijven bij ons of gaan tijdens koude winters naar Frankrijk.

Scholekster, *Haematopus ostralegus*, Arnhem 5363968

Een andere scholekster die een lange reis ondernam werd geringd op 20 oktober 2004 door Wim Fokker en zijn collega's van VRS Calidris, tijdens een nachtelijke vangactie op het wad bij Schiermonnikoog. Op 15 september 2010 werd de vogel dood gevonden in de buurt van Archangelsk. Het is bekend dat Scholeksters die rond de Witte